

A GVH nem mindig "zajong"

Hőnyi Gyula, Nagy László Nándor

Az élelmiszerpiacot befolyásoló törvénytervezet esetében talán kissé elkalibráltuk magunkat, mert annyira kidolgozatlanak tűnt a szabályozás, olyan rosszul volt összeállítva, hogy azt hittük, nem szavazza meg az országgyűlés - mondta el Nagy Zoltán, a Gazdasági Versenyhivatal elnöke a lapunknak adott interjúban. Mint hozzátette: a visszaadott törvényhez lenne egy tucat javaslatuk, hogy legalább részben el lehessen érni a jogszabály által kitűzött célt. Az elnök szerint mára a pénzügyi és a többi felügyeleti szervezettel jó a kapcsolatuk, bár ennek némiképp ellentmond, hogy szavaiból kiderült: a PSZÁF tudtuk nélkül adott ki versenytorzító vezetői körlevelet. Az elnök szerint a GVH sok szintéren jelenik meg és vannak zajosabb és kevésbé zajos periódusai. Energiaügyben nyilvánosan nem szóltak, de Nagy Zoltán leírta a miniszternek, hogy nem átlátható a szabályozás.

- Az elmúlt időszak politikai döntései alapján úgy tűnik, mintha nem lenne igény a versenypiacra. Ön is így látja?

- Ha a gazdasági hatékonyságot és a fogyasztói jólétet vesszük alapul, nem kérdés, hogy szükséges a verseny. Lényegében mindegyik ágazat szereplői tudnak olyan speciális érvrendszert felállítani, amellyel magyarázható a zárt piac kialakítása - elég például, ha a patikusokra gondolunk. Ezek becsületes szakmai érvek, de - hogy máshonnan vegyem a példát - nem húzhatja ki senki magát az adófizetés alól csak azért, mert olyan tevékenységet folytat, amellyel egyébként amúgy is hasznára van a társadalomnak. A hivatal tiszteletben tartja az ilyen aspektusokat, de csak addig engedi érvényesülni azokat, amíg nem nyomják el túlzottan a versenyt.

- Sokak szerint a GVH nem egyformán mér. Volt, amikor azért büntettek meg céget, mert az apró betűs részt az autópályán a plakát mellett elhaladva nem lehet elolvasni, más esetben viszont még eljárás sincs azért, mert a plakáton lévő szép hús helyett valami elrettentőt kínál a bolt...

- A GVH a fogyasztóvédelem néhány évvel ezelőtt megindult megerősítésével felépített egy új megközelítést. Akkor elsőként a gyógyhatású készítmények kerültek előtérbe. A pénzügyi termékek vizsgálatát a lakossági banki hitelezés felfutásakor kezdtük. A reklámok akkor egy irányba kezdtek ferdíteni. Nem maradhat pedig el már az első, figyelemfelhívó hirdetésből sem, hogy mi az a tulajdonság, amely kockázatot jelent az ügyfélnek az adott termék igénybevétele, megvásárlása esetén. Ez az a tétel, amit előszeretettel elhagytak, alkalmanként tudatosan. Az utóbbi időben jóval szorosabb lett a párbeszéd a versenyhivatal és a bankszövetség között. A szakmai szervezettel való kapcsolatépítés mellett a hivatal és a bankpiaci szereplők között is szorosabbá vált a közvetlen kapcsolat, mi magunk is kezdeményezünk párbeszédet átfogó témákban. Ha már a hivatal külső kapcsolatrendszerénél tartunk, akkor fontos megemlíteni, hogy a piac szereplői mellett a társhatóságokkal és a bíróságokkal is kiépülnek a határok. A bírósági döntések javarészt jóváhagyták a hivatali döntéseket - ahol pedig nem, nekünk kellett átvizsgálni a gyakorlatunkat. Igen, volt feszültség, de az egyensúly az évek során egyre jobban érezhető. Miközben képesek voltunk a piacra kényszeríteni egy magatartási modellt, azt is világosan kommunikáltuk, hogy nem az üzletet szeretnénk rontani.

Tudathasadásos állapotok

- El kellene dönten, hogy a társadalmat mennyire tekintik felelősségteljesnek.

- A vita javarészt ezen folyik. Ha megnézi a honlapunkat, látja az üzletpolitikánkat. Pontosan látszik, hol húzzuk meg a határokat a fogyasztók védelmében vagy akár az antitrösztmunkában. Próbáljuk belőni, hogy se magasra, se alacsonyra ne tegyük a mércét.

- A versenyhivatali gyakorlatban túl sok a mérlegelési jogkör, a versenytanács tagjai akár a vizsgálók által hónapokig készített anyaggal szemben is jogosultak döntést hozni. Fellebbezés esetén a bíróságon ismét személyi felelősségen alapul a döntés. Mivel nincs erős, mérlegelési lehetőséget kizáró szabályozás, egy-egy büntetett cég joggal háborodik fel. Össze lehet rakni a rendszert úgy, hogy az ilyen anomáliákat ki lehessen szűrni?

- Én elfogadom, hogy a rendszerünk hordoz bizonytalansági tényezőket. Azonban olyan ez, mint a demokrácia, jobbat nem talált ki senki mindeddig. A rendszerünk azonban sokféle belső kontrollt tartalmazó belső eljárási szabállyal rendelkezik, gyakorlatilag kizárja a nem tisztességes eljárást.

- Nem kellene részletszabályokkal pontosítani a versenytörvényt?

- Hogy lehet-e egy innovatív, gyorsan változó gazdasághoz minden területre kiterjedő, részletekbe menő, egyértelmű és kemény szabályozást illeszteni? Szerintem nem, ráadásul veszélyes, mert ezzel mindazt ölnék ki, amit eddig kialakítottunk. Például: viszonylag kevés erőfölényes ügyünk van, mert a jelenlegi rendszerben nem az a baj, ha valakinek erőfölénye alakul ki, hanem az, ha valaki visszaél vele. Szerintem nem baj, ha valaki erőfölényes helyzetbe kerül, a piaci lehetőségekből többet fölöz le, mert mögötte áll például az innováció. A kérdés, hogy ezt a többletet mi levágjuk vagy sem. Mi nem akarjuk, de például a német versenyhatóság másként gondolkozik.

- Nem kötelezi törvény a versenyhivatalt, hogy a készülő önszabályozókat, kódexeket vagy a versenypiacot befolyásoló jogszabálytervezeteket láttatassa, véleményezze. De a mostani gazdasági helyzetben nem kellene markánsabban képviseltetnie magát a versenyhivatalnak az ilyen ügyekben, ahogyan tette ezt annak idején a kereskedelmi törvényben?

- Szívesen veszünk részt ilyen ügyekben. A versenytörvény kötelezettségként írja elő a jogszabály előkészítésének már korai fázisában, hogy azokat a verseny érintettségének megítélése miatt a GVH-val egyeztetni kell. Az már más kérdés, hogy ezzel a lehetőséggel nem élnek és ezzel jogszabályt is sértenek. A kereskedelmi törvény megalkotása mintapéldánk, egy sikeres történet, amiből minden érintett kihozta a maximumot, ha lehet így fogalmazni. Sok színtéren jelenünk meg, vannak zajosabb és kevésbé zajos periódusaink.

- Miért nem "zajongtak" a 66 milliárd forintos kompenzációs díjnál, vagy most a tisztességtelen forgalmazói magatartást tiltó, a köztársasági elnök által visszadobott törvénytervezetnél?

- Az energiaügyben nyilvánosan nem szóltunk. Hivatalos levelet írtunk. Leírtam a miniszternek, hogy nem átlátható a szabályozás. Kifogásoltam, hogy olyan költségeket fizettet meg a szabadpiaci fogyasztók egy részével, amely nem ezen csoport fogyasztásához kapcsolódik. Most ott tart az ügy, hogy tárgyalások zajlanak a nagyfogyasztók és a minisztérium között. Szóval van más fórumunk, nem mindig megyünk a közvélemény elé. Az említett, az élelmiszerpiacot befolyásoló törvénytervezet esetében pedig talán kissé elkalibráltuk magunkat, mert annyira kidolgozatlanak tűnt a szabályozás, olyan rosszul volt összeállítva, hogy azt hittük, nem szavazza meg az országgyűlés. Azt terveztük, hogy nyáron felkészülünk és ősszel megtudjuk, hogy mit is szeretnének egész pontosan az alkotók és részt veszünk a munkában. A mezőgazdasági bizottság ülésén két hete felajánlottam, hogy a visszaadott törvényhez lenne egy tucat javaslatunk, hogy legalább

részben el lehessen érni a törvény által kitűzött célt. Ezenkívül a múlt héten a törvény alkotóit is megkerestem.

- Gyakran tudathasadásos állapotba kerülnek a felügyeleti szervezetek. Akinek nem dolga, fogyasztókat véd és akinek ez lenne a dolga, inkább piacot szabályoz. Megoldható lenne, hogy egy kézbe kerüljenek a területek, mert most mintha nem lenne érdemi együttműködés.

- Lehet, hogy azért nem látja, mert nincs is így - de mindenki ezt akarja. Ettől függetlenül, mind a pénzügyi, mind a többi felüggyel - legyen az a fogyasztóvédelmi hatóság, az energiahivatal vagy a hírközlési hatóság - jó a kapcsolatunk. Sokszor volt, hogy bizonyos szakmai kérdéseknél elmagyarázták, hogy miről is van szó és megértettük. Úgy vélem, hogy a GVH-ban olyan szintig kell ismernünk az adott szakmai kérdést, hogy ne nyúljunk mellé a versenyfelügyeleti eljárás vagy a versenypártolás során.

Levél az MNB elnökének

- Mégis, nem kockázatos, hogy nem delegálják a szakmai döntéseket az erre hivatottaknak? A PSZÁF gyökeresen más álláspontot képviselt a hitelkártyák esetében, mint a GVH.

- Kétségtelen, volt komoly vitánk ezen a területen, de olyan komoly versenyalapú fogyasztóvédelmi problémát láttunk a hitelkártya-hirdetéseknél, hogy nem adtunk magunknak időt az elhúzódó szakmai egyeztetésekre.

- Részt vettek az egyoldalú szerződések önkorlátozó kódexének a megalkotásában, érdekes módon ugyanakkor nem örültek túlzottan annak, hogy a Magyar Nemzeti Bank hasonló önkorlátozó megállapodást szervez a devizahitelezés kordában tartása kapcsán.

- Nem tagadom, nem tartjuk igazán jónak az efféle, önkorlátozáson alapuló megállapodásokat, mi a precíz szabályozást részesítjük előnyben, de ha egy közjót szolgáló célt csak így lehet elérni és a szakhatóság (jelen esetben az MNB) egyértelműen így látja, akkor - a korábbiaknak megfelelően - nem fekszünk keresztbe. Különösen, hogy versenykorlátozó elemet nem tartalmaz a javaslat. Ilyen tartalmú levelet küldtem az MNB elnökének.

Öntörvényű PSZÁF

- Korábban viszont megvétózták a Magyar Lízingszövetség hasonló céllal tervezett önkorlátozását. Az ott megfogalmazott korlátozások azután a PSZÁF egy vezetői körlevelében, majd egy többlet-tőkekövetelményt kilátásba helyező szabályozásban megjelenve ma mégis szabályozzák a piacot...

- A lízingszövetség az önkorlátozó szabályozásra vonatkozó - megítélésünk szerint versenytorzító - javaslataival a hatóságok között támogatót keresett, aki felkarolja a kezdeményezését. A fenti okokból mi nem tudtunk az önszabályozás mögé beállni, a PSZÁF a saját szakmai megfontolásaiból azonban igen. A PSZÁF - a tudtunk nélkül, azaz a velünk való egyeztetés nélkül - adta ki a vezetői körlevelet és ugyan utólag kifogásoltuk náluk az egyeztetés hiányát, de az nem kívánatos, hogy az ilyen jellegű hiányosságok következményét a piaci szereplők szenvedjék el. Ilyen megfontolásokkal vettük tudomásul a lágy szabályozást jelentő körlevél versenytorzító tartalmát. Ugyanakkor arra azért szeretném felhívni a figyelmet, hogy sok olyan esetünk volt már, amikor a szabályozás legtöbb elemével egyetértettünk, de bizonyos pontok esetében éreztük és jeleztük is fenntartásainkat a verseny korlátozásával szemben. Hogy mást ne említsek: az élelmiszerkódex 94 pontjából tízet kifogásoltunk, 84 pontot pedig üdvözlöttünk. A feladatunk az lehet a jövőre nézve, hogy még hangsúlyosabban vállaljunk szerepet a felvilágosító, tájékoztató munkában. Ennek célja, hogy segítsük a piaci szereplőket eligazodni abban, hogyan lehet jogkövető módon, a

verseny fenntartásával elérni a társadalmilag elfogadott, a közjót szolgáló célokat. Ez a GVH szolgáltatói, tanácsadói jellegének erősítését kell hogy jelentse.

A kereskedelmi törvény megalkotása mintapéldánk, egy sikersztori, amiből minden érintett kihozta a maximumot, ha lehet így fogalmazni. Sok szintéren jelenünk meg, vannak zajosabb és kevésbé zajos periódusaink.

(Napi Gazdaság, 2009. szeptember 22., kedd, 7. oldal)